

Vad har vi egentligen som hindrar oss?

Ett pågående världskrig, ett Europa i brand! Ryska revolutioner, fattigdom, hungersnöd och svält! Våra problem på Åland; är de verkligen någonting att bråka om? Omvärlden kommer nog aldrig att ta oss på allvar.

Ja, den slutsatsen hade dåtidens åländska politiker ganska enkelt kunnat landa i när de träffades på Ålands Folkhögskola för 100 år sedan för att diskutera Ålands framtida statstillhörighet.

Istället blev det början på en frihetskamp vars resultat idag ständigt hyllas av många både på Åland, i Finland och resten av världen under titeln *Ålandsexemplet*.

Den viktigaste ingrediensen i Nationernas förbunds beslut år 1921 var förutom demilitariseringen och neutraliseringen det vi firar idag: nämligen självstyrelsen.

Men hur såg egentligen den självstyrelse som dåtidens beslutsfattare gick in för?

I propositionen till den första självstyrelselagen skrev Finlands dåvarande statsledning såhär:

"För att utan dröjsmål avlägsna alla även i någon mån berättigade anledningar till missnöje har det befunnits nödigt att, utan att avvakta den allmänna organisationen av självförvaltning av högre grad, uppgöra ett särskilt lagförslag om mycket vidsträckt självstyrelse för Åland.

Sålunda skulle ålänningarna tillförsäkras möjlighet att själva ordna sin tillvaro så fritt det överhuvud är möjligt för ett landskap, som icke utgör en egen stat."

Hur långt har vi kommit idag?

Sydytrollen sköter framgångsrikt sin egen ekonomi och beskattning som de återinvesterar i det egna landet. På Åland lever vi motvilligt med en klumpsumma som den finska staten gör allt för att urholka och sänka trots att vår befolkning och ekonomi växer betydligt mer än den finska dito. Sydytrollen är ingen egen stat?

Färöarna åker jordklotet runt och skriver handelsavtal med Ryssland, USA och Kina i Danmarks namn och säljer fisk som aldrig förr. På Åland sitter vi på läktaren i Europaparlamentet och ser snällt på när vår fågeljakt, snusförsäljning, jordbruks- och skattegränsbyråkratin avhandlas. Färöarna är ingen egen stat?

Skottland sköter sitt eget rättsväsende och stiftar egna strafflagar. På Åland har vi snart den enda enspråkigt svenska tingsrätten i Finland och får vara glada om komplicerade svenskspråkiga fall i specialdomstolarna kan tas upp till behandling i tid. Därtill är det idag omöjligt att lära sig statens lagar utan att kunna finska. Skottland är ingen egen stat?

Ingen kan längre med trovärdigheten i behåll hävda att Åland idag har den vidsträckta autonomi som Finland utlovade för 100 år sedan. Istället för att självstyrelsen utvecklas flexibelt och kontinuerligt upplever vi tvärtom dagligen en ständigt växande friktion mellan Åland och Finland och en självstyrelse som snarare avvecklas i takt med att Finland i praktiken blir enspråkigt finskt.

Inte undra på att Lantrådet nyligen i Hufvudstadsbladet konstaterade *"att Åland är en pusselbit som passar allt sämre in i det finska samhällssystemet."*

Kanske är det därför en dag som denna tid att lyfta blicken mot framtiden?

För några veckor sedan satt flera av oss på ett fullsatt Bio Savoy och lyssnade på Herman Lindqvists tankar och reflektioner där han bland annat konstaterade:

"Åland är fint och välskött, varför skulle det inte kunna vara ett eget land? Det finns 26 länder i FN som är mindre än Åland och nio som har mindre befolkning. Befolkningen är homogen och patriotisk."

Därtill har Europas idag minsta stater betydligt bättre ekonomi än sina stora grannar. Såväl Luxemburg, San Marino som Island har högre BNP per capita än genomsnitt i Norden. Ett Island som trots vulkaner, snöstormar och ett avlägset geografisk läge har en turism som växt med 30 % de senaste åren. Luxemburg leder genom kommissionsordförande Junker idag hela EU-kommissionen.

Väldigt liten kan vara väldigt stark, med andra ord. Det är ju också Åland på sitt sätt redan ett ypperligt exempel på.

Att vi börjar ta fullt ansvar för vår egen framtid är nu det enda sättet att undvika ständigt återkommande onödiga konflikter om pengar och språk med Helsingfors och ge oss fulla möjligheter att utvecklas på egna villkor efter våra egna behov.

Det bästa vi kan göra för att skapa naturliga och hållbara vänskapsband mellan Åland och Finland är att börja umgås som självständiga grannar med vänlig respekt för varandras folk och integritet. Det har vi trots allt goda erfarenheter av i Norden. Norge och Sverige gjorde det år 1905 och Island och Danmark likaså år 1944, ingen ifrågasätter väl detta som särskilt negativt idag? Tvärtom! Bättre grannar har väl världen sällan skådat?

Det sluttande plan Åland befinner sig på språkligt och frihetligt nu inser nog allt fler ålänningar det ohållbara i. Ålands folk borde därför lyfta blicken, samla sig och ge sina politiker mandat att inleda diskussioner med Helsingfors och Stockholm om en lugn och sansad självständighetsprocess som kunde realiseras under en tioårsperiod för att skapa en ännu bättre grannsämja och politisk relation mellan våra tre grannfolk i Östersjön.

Det skulle vara att på allvar hedra och föra vidare den stafettpinne som Ålandsrörelsen satte fart på för 100 år sedan. Det är hög tid att åter ge liv åt rörelsen och hävda att Ålands inre angelägenheter och statstillhörighet bäst hanteras av ålänningarna själva, i nära samförstånd med omvärlden.

Gruppanförande, Självstyrelsedagen den 09.06.2017

Vad har vi egentligen som hindrar oss?